

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 " . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 27.

V Mariboru 2. julija 1868.

Tečaj II.

Vabilo na naročbo.

Častiti gospodje, ki so naročeni samo za prvo polletje in katerih naročnina toraj s tem listom konča, so prošeni, naj se blagovolijo kmali naročiti za drugo polletje, ker se ne bo več listov tiskalo kakor samo toliko, kolikor se bo naročnikov oglasilo. Prosimo nadalje vse rodoljube in prijatelje za materijalno in duševno podporo.

Naročnina je zgoraj naznanjena.

Oglašam, da je sobana za shod rodoljubov, ki se bodo pogovarjali za stran tabora v zadnjem listu oznanjenega najeta v gostivnici „mesta Dunaja“ (Stadt Wien) v graškem predmestju.

Dr. Prelog.

Gospodarske stvari.

Gospodarske drobtinice.

VI.

Bos po tleh! pozabil sem vam gosp. Čerič slednjokrat razložiti, česar ste me že dolgo prosili.

Pravili ste mi, da morala je vaša žena poln lonec jajec zavreči.

Da veste oče Čerič, kako se jajca gnjilobe ovarjejo, vam hočem povedati, ter povejte svoji ženi.

Izkušeni gospodarji našli so več načinov jajca hranjevati, med vsemi pa ta le način priporočili. Znana reč je pravijo da kokoši meseca maja, junija in julija naj raji kokljajo tedaj rade valijo, in da meseca avgusta, septembra, oktobra in kesneje znesena jajca naj boljša so za shrambo. Vzrok da v maju, juniju in juliju znesena jajca rada gnjijejo, je toplota, kar tudi radi verjamemo. Naj boljše je tedaj, da se vse koklje v istih mesecih v posebni kurjak zaprejo, da na novo znesenih jajec posedati ne morejo.

Pomniti pa je treba od jajec sledeče:

1. Gnjezdo ima biti na mrzlem kraju.
2. Kdor voliko kuretnine ima, mora večkrat na dan jajca iz gnjezda jemati in na mrzli kraj djati.
3. Jajca denejo se v zaboj ali kišta, ktere pokrov ima biti na pol odprt.
4. Denejo se jajca tako, da pridejo na dno naj novejša, starejša pa na zgor ter se jednako rabijo.
5. Zaboj ali kišta dene se v hišo, v katero se po zimi nikdar ne kuri; vendar ne sme biti premrzla, da jajca ne zmrznejo.
6. Tudi v olju pomočena jajca in po navedenem načinu shranjena, nikdar ne gnjijejo.

Presneto! mi reče Čerič to mora moja žena poskusiti, in če ji ne zgnjijejo, dobite gospod učitelj 50 jajec za cvrtje.

Sadjereja.

II.

• divjakh ali podlagah za požlahtnjenje.

1. Drevesa, ki sa za požlahtnjenje jemljejo morajo imeti gladko skorjo, morajo biti zdrava in na prerezanih se ne sme videti črn krog. Bolehna drevesa se morajo taki odvrči.

2. Jabelka in hruške se lahko požlahtnjijo na deblu ki je zraslo iz pešek, divjega ali žlahtnega sada.

2. Pritlikovci se požlahtnujejo: Hruške naj bolj na deblu kutine ali gloga; jabelko tudi na glogovovem ali ivanjačinem deblu.

4. Na kutinah požlahtnjenje hruške prinesejo pred sad, vendar, se tudi hitrej posušijo; na glogu požlahtnjenje hruške so srednje vrste rastejo vendar tudi v zlo slabi zemlji.

5. Sladke črešnje rastejo samo, če so požlahtnjene na deblu sladkih črešenj, na deblu kislih črešenj (višenj) se ne smejo požlahtnjevate, ker celo ne rastejo. Kisele črešnje (višnje) se lahko požlahtnijo na deblu sladke ali kisele črešnje.

6. Marelice se lahko požlahtnijo na mareličnem ali slivinem deblu. Prvejše rastejo posebno rade in prav lepo, prinašajo lep in zvonredno okusen sad, lahko vendar zmrznejo.

7. Breskve se požlahtnujejo na brezkinem, mandelčinem in mareličnem deblu. Breskve na mandelčinem, deblu požlahtnjene se rade zlo globoko vkorenijo, potrebujejo vendar toplo podnebje in dobro zemljo; v mrzlih krajih se mora jih korenje po zimi dobro pokrivati. Na brezkinem deblu požlahtnjene se ne vkorenijo rade globoko, potrebujejo volhko in rahlo zemljo in tedaj prinašajo prav obilno sadu. Na slivinem deblu požlahtnjenje breskve se tudi ne vkorenijo globoko, mokrota jim celo ne škodi in zatoraj se lahko zasedijo v močvirno težko zemljo. Ker marelice dobro rastejo se na njih deblu tudi lahko požlahtnijo breskve. — Sladke breskve (nektarine) ne rastejo na grenkih mandelcih.

8. Slive se naj bolj požlahtnujejo na slivah.

9. Madelci se požlahtnujejo na madelcih in na vseh vrstah sliv.

10. Nešple rade rastejo požlahtnjene na nešpelnih, kruškah in glogu.

11. Orehov in kostanjev ni potrebno požlahtiti, ker vsikdar prinašajo jednaki sad iz kakega so izrastli; če se vendar večkrat presadijo, prinašajo vekši in lepši sad.

V Tirolski in Predarelskem se nahaja 50 sadivnic. Ki so namenjene za poduk mladini, vse skupej obsegajo 6044 □ seznjev zemlje. Med temi so četiri na novo napravljene in obsejane, in zatorej ne moremo povedati, koliko drevesec v njih raste, v drugih se nahaja 48.107 sado-
vni dreves in med temi spet 12.989 žlahtnih in zvon tega 5000 različnih sploh hasnovitih dreves. V Tirolski se nahaja 48 sadivnic in v teh 26.613 sadovnih dreves. V Predarlskem ste samo dve sadivnici in v teh 21.494 sadovnih dreves in med temi 2710 žlahtnih.

Sejanje tabaka v Česki.

Rodoljubno gospodarsko društvo v Pragi je dobilo od e. k. ministerstva na vloženo prošnjo dovoljenje, da se sme skusiti v Česki sejanje tabaka na 25 različnih mestih, ktero vendar ne sme prekositi 15 rali zemlje. Tabak se mora sejati ali na vrtilih ali na ograjenih njivah in pridelanega ta-

baka se mora vsake sorte poslati 50 listov ravnateljstvu centralne tabakove fabrike v Beču, ostali pridelki tabakovi pa se morajo suhi poslati komisiji v Sedlice, ki bode za kupovanje tabaka posebno postavljena.

Domače stvari.

Hasnovite živali bi morali kolikor naj več varovati. Žalostne reči, ktere smo posebno v zadnjih 10 letih za stran tega izvedeli, so nas podučile, da smo hodili po celo krivi poti, ko smo ptičice, krte in mravlje vmarjali. Tudi mravlje so nam neizmerno zlo hasnovite, ker nam varujejo naše gozde s tem, da požerejo mnogo milijonov mrčesnih jajec, iz katerih se valijo drevesom zlo škodljivi črvi. Pruska in Koblenska vlada je zatoraj pred kratkim ostro prepovedala mravljinja jajca pobirati.

Teža hmela. Jeden vagan hmela vaga 3—5 funtov; 20—30 vaganov subega hmela vaga jeden cent. 10 vaganov zelenega hmela da 12 vaganov subega.

Čisto prosto in dobro lepilo (zamaža) za peči si tako napraviš: Vzemi 2 dela čistega in presejanega drevesnega pepela. 3 dele dobre ciglene moke in 6 delov dobre ilovice, prilej toliko vode, kateri vendar $\frac{1}{8}$ del ocita primešati moraš, da napraviš testo, s tem se lahko zamaže vsaka poč na železni in prsteni peči. Tako lepilo drži celo dobro in dolgo.

Sejanje maka je zlo koristno. Neki gospodar Oskar Sesage pripoveduje, da mu sejanje maka ne jedni rali na leto prinaša 161 gld. čistega dohodka.

Zdravilo za rane od ležanja. Če človek za hudo boleznijo mora dolgo ležati, se lahko pripeti, da si naleže hude rane; take rane se ozdravijo takole: Vzemi nekoliko galuna (alumen credum) in ga raztali v olju, v to olje namoči tanko platneno krpo in jo devaj na rano, ki bo kmali zacelila.

Proti upiku zaževk (kukcev) pomaga naj bolj, če se ubodina pomoči s salmiakovim cvetom (Salmiakgeist).

Če se komu zlo roke potijo naj popari žalfijevega perja in si naj vmiva s to vodo roke.

Koristna poraba praproti.

Pride sopet čas, o katerem se iz naše mile domačije pošiljajo razne vrste sadja, k temu je potreba zavitka in ohrambe. Na Angleškem in Francoskem, kakor sem bral, se poslužujejo praproti za hranjevanje in pošiljanje zlahtnejših vrst sadja. Posebno grozdje radi zavijajo v praprot. Tega pa tam ne delajo zaradi pomanjkanja drugega za zavijanje priležnega listja, ampak zavoljo tega, ker ima praprot to neprecenljivo lastnost, ba rastlinske in živalske tvarine v njo zavite dalj časa čvrste ohrani in gnjilobe varuje. Vredno je tedaj da se to tudi pri nas skusi.

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

(Dalje.)

Del IV.

21. Vse kar smo dozdej v obče o zamenjivanju premišljevali, kaže nam veliko potrebo jegovo za našo prijetnost in srečo; le po dobrem zamenjivanju more biti dobra produkcija, in tako po obeh blagostanje. Pa niti izdelovanje niti zamenjivanje bi izhajati ne moglo, ko bi še ne bilo tretjega posredstva, ki daja dušo, življenje in rast obojemu, namreč denar. Mislimo si da bi ne bilo nikakšnega denara in vsako zamemba bi se imela po potrebi in sili blago za blago, izdelek za izdelek storiti: v tem slučaju trebalo bi pripravljavcu iti samemu iskat si za svoj pridelek kupeca, ako bi kmetovavec imel nositi zamenit okoli po deželi svoje žito, sadje itd. bi si mnogo časa pri tem potratil, posebno ko mu ni zadosti da najde ljudi, ki bi jegove pridelke potrebovali, temuč takšne, kateri jih potrebujejo in mu za nje zaželjeno zameno dati moreje. Pri tem bila bi še velika težava glede količine. n. p. nekdo bi potreboval nekoliko funtov soli, ali par laktov platna, ali kakšen nož ali kakšnih drugih takšnih malenkosti, a ta človek nima si teh stvari pridobiti ničesar druga v zamembo oddati nego pitanega vola: ko bi denara, veljave posredne, krožnega sredstva ne bilo za ktereга bi svojega vola prodal in si po tem lahko onih drugih stvari nakupil, ne bilo bi mu mogoče si z svojim pitanim volom par funtov soli, laketa platna in šivanko pridobiti.

22. Tako se nam brž pokaže velika težava pri zamenjivanju blaga za blago brez krožnega zamembine, pa kako bi bilo z onimi, ki nimajo druga zamenjivati nego delo? Delavec bi ne mogel delati samo tam, kder bi naj bolj vedel in kder bi se mu za njegovo delo naj več zamembe ali plačila dajalo, temoč trebali bi mu tam, kder si neposredno potrebnih stvari za se in za svojo obitelj dobi. Ko mu je treba črevljev imel bi iti delat in služiti k črevljarju, ko obleke, k krojaču, ko mesa, k mesarju; ko kruha, k peku in kam še za vse druge potrebe, kdo ve? Po takem bi ne moglo biti delo porazdeljeno, vsakdo bi imel vse sam opravljati vedeti: kapital, bogatstvo in premoženje bi se ne moglo nabirati in pripravljati, društvo človeško bi ostalo brez napredka in omike v sirovosti, kakor v resnici to razmoro pri vseh ljudstvih vidimo ki še ne rabijo krožnega zamenjivnega posredstva, denara. (Dalje prihodnjic.)

Dopisi.

Iz Pohora, meseca junija 1868. (Šolska darila.)

Dobil sem neki razpis v roke, kateri se je razposlal vsem učiteljem po okrajnem šolskem ogledništvu od ministerstva. Začnem ga brati in najdem v njem, da za naprej nehajo šolska darila za pridne in marljive šolarje. Mislite naj pred, dlagi bravci „Slovenskega Gospodarja“, kako se vam je godilo, kedar ste vi 8 ali 10 let stari fanti šolske klopi gledali. Večkrat so vas opominjali vaši učitelji, da bi se prav marljivo učili, ker pride konec šole in tisti, kateri se bodo dobro učili, dobijo pri zadnjem izpitu lepa darila. Ali vas ni to vzbujalo, da ste vse moči še zbrali in se uka poprijeli? Glede na rudeče vezano knjigo vas je pripravilo, da ste zapustili igro in se k šolski nalogi podali. In zdaj so vzeli učencem to upanje, tako velik rekel bi edini nagib. Zakaj pa? Navodjeno je več vzrokov, o katerih toliko povedati hočem, kolikor sem si jih zapomnil.

Prvi vzrok trdi, da darila niso čisti nagib, zakaj človek dobro stori in se uči, ampak, pravijo modri 19. stoletja, vsak mora dobro storiti in se učiti le za tega volje, ker spozna in čuti, da je to jegova dolžnost, ker to terjaja ljubezen do domovine. Ta nagib, to prepričanje naj tudi vodi vsakega otroka, da se prav marljivo uči. (Prosim te modre može za nauk, po katerem se naj pri 7 let staremu otroku taki čisti nagib vzbujajo.) Ovržen je po tem vgovor, zakaj se tudi odraščeni ljudem za slavna dela darila delijo, kakor hrabrim vojakom, ministrom, dobrim učiteljem, izvrstnim umetnikom, marljivim kmetom itd. In kako se tako djanje v razpisu odstrani? Pravijo da se je do zdaj tako ravnati moralo, je vzrok dosedajna kriva izreja, ker še ljudje ne zastopijo prav svojih dolžnosti, ker še nimajo prave ljubezni do domovine. Slišite vsi, kateri ste dobili za vaše izvrstne zasluge zlate križce, svetinje, viteške rede itd., vi ste krivo izrejeni, vi ne čutite prav svoje dolžnosti, v vas ne bije krepko srce za domovino. Hišni oče, kateri obljubi svojemu ljubemu, pridnemu sinku sladkora prinesiti iz mesta, ako se bo prav lepo obnašal, krivo goji svojega otroka. Po takem ravnanju in po takem predpisu bi moral učitelj v šoli več storiti, kakor sam Bog. Bog je obljubil Izraelskemu ljudstvu, kedar jim je postave dal, srečo, rodovitnost zemlje, zmago čez sovražnike, ako bodo spolnili jegove zapovedi, Kristus obljubi večno plačilo tistim, kateri jegove zapovedi spolnijo, poplača Bog že večkrat na zemlji dobra dela, kakor se iz zgodovine vidi, in vsakdanja skušnjava uči. In učitelj ne bi smel tako ravnati pri svojih učencih, pri otrokih, kateri še ne morejo soditi, kaj je čista dolžnost, čista ljubezen do domovine?

Na dalje se bere v razpisu, da se pri razdeljenju tudi krivica godi, ker se gleda sploh, na vspeh, na to, kar učence zna, ne pa tudi na jegovo voljo (das Geleistete wird berticksichtigt). Naj mi zdaj še povedo tisti, kateri so to pisali, na kaj pa oni gledajo? Ali je jim volja zadosti? Ali tudi oni ne gledajo na rezultat? In kaj pa volja pomaga? Ako bi ljudje le pri volji ostali, še bi v neizrečeni temi in nevednosti živeli.

Med drugim še pravijo, da ravno šolska darila spravijo učitelje v razne zadrege. In tako modrujejo: Marsikteri starši v svoji slepi ljubezni do otrok vidijo le samo dobre lastnosti svojih sinov in hčerk in prezirajo jihove slabe, ter mislijo, da so jihove otroci tudi naj boljši v šoli, kedar po tem pride

konec leta, ne prinese jihov sinek nobenega darila domu; potem dolžijo starši učitelja krivice in pristranosti (Parteilichkeit) in kričijo, da je strah. Ali se tudi zdaj ne bo tako godilo, kadar slišijo, da so pri skušnji ali med letom drugi otroci pohvaljeni, jihovi pa grajani? Pri vsem tem pa še velja tukaj, da starši, kateri tako sodijo svoje otroke, nimajo pravega zapopadka o izreji otrok, nimajo prave ljubezni do otrok.

Svetujejo po tem modri Salamoni, naj se napravi šolska bukvarnica za denarje, kateri so se porabili za šolska darila, da odstranijo vgovor, kateri trdi, da šolsko darilo ostane učencu v veden spomin, ter pravijo, da tudi tako lahko dobivajo učenci knjige v roke, katere so se jim dozdale v šoli darovale. Vendar da ne bom predolg, še rečem samo edino: knjiga, ktera se mi je v šoli, kakor otroku podarila, mi ostane v veden spomin, ni z veseljem jo še starček v roke vzame, ter misli nazaj na svoja otročja leta, se spominja na nedolžno veselje, katero je vžival, in ravno to ga dostikrat pripravi, da zvesteje božje in državne zapovedi spolnuje. Za to pa rečem vsem, katerim je mar za uk otrok, za šolo, iz lastnih moči, iz lastnih denarjev kupite pridnim šolarjem darila in storite jim veselje, da bodo se v mladosti radi in veliko učili.

Izpod Ptuja 20. junija 1868. Kakor za gotovo vemo, se napravlja v Celju novo učiteljsko društvo. Prebiraje društvena pravila v načrtu nahodimo v njih dobro snov za vrli in temeljiti napredek v učiteljstvu. Poseben ozir se jemlje tudi na narodno i muzikalno življenje pristopnikov, ter na nekdanjo zdatno podpiranje učiteljskih vdov ino sirot. Vse dobro in lepo. — Novo društvo namerjava pridobiti si družbenikov iz vseh krajev stirske Slovenije. Ta misel je zelo vabljiva, in namen društva za obstanek in zvišanje učiteljskega stanu jako važen. Celje je tudi oziroma lege skoraj sredina štirsko-slovenskih krajev, dohod tje, pospešen po železnicah, malo težaven, mesto tedaj za občne učit. skupščine celo pripravno. Če ravno po takem na vspešnem in dobrem napredku namenjenega društva nikakor ne dvojimo, vendar se nam zdi to početje za porabno učiteljsko življenje premalo prikladno, ker bi se namreč oddaljeni učitelji pogostih rednih zborov zavoljo pomankanja časa ter redkosti denarjev vdeleževati ne bi mogli.

Občne skupščine morejo tudi pretresovati le skupne, občne zadeve, a ne vtegnejo se spuščati v razlaganje ino porabno obdelovanje posameznih predmetov; ravno to pa je za napredovanje učiteljev naj potrebnejše delo. Po našem razumenju je učit. društva pravi namen ta, — uriti se vzajemno ter podpirati slabše učitelje manj s teorijo, nego z djansko učebo v raznih šolskih vednostih; — in to zvrševati je mogoče le v pogostih shodih. Bilo bi tedaj dobro osnovati učit. društva tudi v ožih krogih naše slovenske domovine.

Za vzhodno podravsko okrajino labodske vladikovine se nam zdi Ptuj v ta namen naj pripravniše mesto. Učitelji sosedni se shajajo v svojih gospodarskih ter drugih poslih v Ptuj navadno po četrtkih; lahko bi se tedaj vtemeljil redni mesečni shod, darovali bi nekaj uric vzajemnim pogovorom o šolskih predmetih, a potem opravili svoja posebna opravila brez posebnega truda in brez razrednih potroškov, — v občnih zadevah pa bi združili se en ali dvakrat v letu z celjsko skupščino.

Geslo zdanjega časa je: „Naprej!“ — Naprej tedaj učitelji, a ne samo z besedo, nego tudi z djanjem. Pomislimo, kaj se nam je doslej vse očitalo, — ter združimo se k vzajemnemu poduku.

Dušno življenje ne trpi prenehanja. Učenik, nehavši se učiti nastopi rakovo pot in nehati bi moral tudi — učiti.

Učenik blizo Ptuja.

Iz Ormuža. Tudi pri nas se je začelo narodno gibanje, če ravno imamo sila nemškutarjev. Akoprem naše mestice le peščico narodnjakov broji, vendar se je, kar imamo naj več Ljutomerski čitalnici zahvaliti, vnel narodni duh pri kmetih; spoznali so, da jim ni le prosta volja ampak dolžnost v narodnosti napredovati. Dne 22. p. m. sebrala se je obilna množica narodnjakov pri gospodu S. Vrli mož Sč. narodno zastavo v roki drže nas je kaj pridno z krepkimi besedami navduševal. Govorilo se je, da bomo napravili veselico, to pa še pred tremi ali štiremi tedni ni mogoče, ker se protivniki zmirom v to reč mešajo; ne vem kaj neki jim ta stvar glavo tere, mi je vendar v miru pustimo, ali če bodo še tako svoje sile napinjali groze se, da nam bodo

bele suknje oblekli, mi se tega neustrašimo, težili bomo vkljub vsemu nasprotovanju in nastojali, da naša veselica v kratkem beli dan zagleda.

V. R.

Velika nedelja 30. junija 1868. D. P. Pišem ti danes preljudi „Slov. Gospodar“ prav žalostne reči in sicer tri nesreče, ktere so se pred nekimi dnevi pripetile. — Predzadnjo nedeljo t. j. 21. t. m. je padla ena žena tak nesrečno 6 sežnjevisoko iz črešnje, da si je zlomila obe roki, se na glavi tako pobila, da bodete težko obe oči ozdreveli, in se tudi notrajno presula, zdravnik trdi, da bo ji pomagano.

Nekemu posestniku v Krčevini pri Ormužu je tresilo v stanovanje v sredo (24. t. m.) zvečer ter mu hram vničilo; pri požaru so se tri otroki nevarno spekli; živina je bila oteta, razun ene svinje.

Pekarski učenec v Ormužu je ravno ta dan se kopaje utonol; truplo še se do zdaj ni našlo.

Ljubo mi bo prihodnjič veselejše reči naznaniti.

Od sv. Jakoba v Slov. goricah (adresa podučiteljev radgonskega okraja). Ravnokar sem dobil adresu podučiteljev radgonskega okraja, koje so poslali okrajnemu zastopu s tem namenom, da okrajni zastop interpelira visoki deželni in državni zbor, da se vendar enkrat ljudski učitelji sploh, osobito pa podučitelji v gmotnem oziru povzdignejo.

Hočem tedaj ovo adresu v „Slov. Gospodarju“ od stavka do stavka prereševati.

Rekli so: „V naših časih se mnogo govori in piše o povzdigi ljudskih šol. Ponavljajoči ukazi velejavajo učiteljem, da se naj vedno bolj in bolj izobražujejo in da si marljivo oskrbljujejo za uk pripravnih knjig, pedagogičnih časnikov itd.“

Učitelji sploh zadostujejo tem tirjatvam po svoji moči a le prepičlo plačilo, ki je podučiteljem iz kakih 30, 40 ali 60 gld. po nestanovitnih dohodkih primerjeno, komaj zadosti obutvi, a ne pa ostalim potrebam podučiteljskega življenja“.

O tem stavku moram reči, da so g. g. podučitelji živo pokazali svojo nadlogo. Gotovo je, da potrebujejo za uk pripravnih knjig, detovodskih pa tudi drugih časnikov, ako hočejo zmožni biti svojemu težavnemu poklicu; kajti v pripravnišću niso se še dovolj izurili za učiteljstvo. Kako pa si bodo siroteji oskrbeli podučnih knjig, ako le toliko dohodkov imajo, da si komaj obutev priskrbijo. Je li to mogoče v ustavni Avstriji? —

Dalje pravi adresa: „So pa tudi podučitelji, koji nimajo nobenih stanovitnih dohodkov ter še zraven tega s svojim, privatno tedaj težko zasluženim denarjem za telesni živež skrbeti morajo.“

Podučitelje prestavlja sicer ordinariat s dekretom a jihove dohodke določi le vsakteri nadučitelj od primerka do primerka (von Fall zu Fall) ter je kot pri poslih po diktatorski ustanovi“.

Gotovo je, da nekteri podučitelji res nimajo nobenih stanovitnih dohodkov, nego morajo o šolskih praznikih z vrečo na hrbtu od koč do koč zrna prositi in zraven tega marsiktero grenko in debelo požreti, ker se očituje jim, da nimajo pravice baročiti po fari.

Je li res, da bi ustavna Avstrija kot mogočna, krasna bogata in od Boga s vsemi darovi blagoslovljena ne mogla svojih naj potrebnejših, rečem naj potrebnejših služajev dostojno in pravično plačevati in rediti? Mili nam Bože!

To deželnim in državnim našim poslancem v pretres.

(Konec prihodnjič.)

Politični ogled.

Državni zbor je 24. prt. m. svoje seje končal, predmeti, ktere so poslanci ali vlada, ali odbori v zbornico prinesli, so namreč končani. Kar pa je ljudstvo v prošnjah podalo, se je izročilo vladi, naj ona stori z njimi, kar hoče. — Vsled prošnje, pogorelega mesta Ibbs se je izreklo načelo, da se posameznim pogorelem ne more davati pomoč iz državne blagajnice.

Ministerstvo je prosilo J. veličanstvo, naj bi smel za zdaj drž. zbor prenehati do 1. septembra. Med tem bodo zborovale delegacije na Dunaju in okoli 20. avgusta bodo sklicani deželni zbori. J. veličanstvo je to dovolilo.

Gospodska zbornica je potrdila celo zbirko postav, ktere ji je poslala zbornica poslancev in sicer veči del brez vsakega besedovanja.

Cesar je bil z knjezom Aversperg-om v Pragi, pravi se zastran blagoslavljanja mosta, drugi pa mislijo, zastran porazumljenja s Česko opozicijo. G. Beust pa je tudi došel v Prago in je z Palacky-jem in dr. Rieger-jem govoril, pa tudi cesar je z českimi narodnimi voditelji govoril in po tem še celo napočil glas, da bosta grof Leo Thun in dr. Rieger na Dunaj poklicana, če bosta? — Vse to pa kviri nemškimi liberalcem apetit in jim jemlje spanje; popada je hudi strah, da se morebiti že danes poruši sistema, ktere obstoj še se je včerej po celem svetu neporušljiv razglaševal. Vsikdar, kedar se kaka osebnost cesarju bliža, o kateri se misli, da je zdajni sistemi nasprotna, gre po celi vrsti liberalnih časnikov trepetanje in klic strahu in stisk, da se grozi nevarnost sistemi. Resnično, če se že liberalci bojijo, da bode upliv posameznih osebnosti njihov sistem porušil, kažejo zadosti jasno, da so samo na pesek zidali. — Česki listi pa še dozdej celo nič ne pravijo niti o dognanem niti o početem porazumljenju in česke zadeve so morebiti dalje odmaknene, kakor so bile pred cesarjevim obiskom, ker voditelji českega naroda niso se in se ne bodo za las odmeknoli od programa, ki je v državno-pravnem obziru program vsega českega naroda. Da še je do porazumljenja zlo daleko, se naj bolj vidi iz tega, kar pravijo uradni časniki, da je vlada namreč omenila, da ona česke nasprotna prireko-vanja za zdaj niti dovoliti ne more niti noče, pri tem se je tudi česki opoziciji svetovalo, naj zmerneje nastopa, ker drugače bo vlada poprijela ostre naredbe in če bi demonstracije napredovale, bo poprijela tudi nenavadne naredbe in morebiti tudi suspendirala neke ustavne postave. — Zdaj se na Českem suspendira časnik za časnikom, dobiva pravdo vrednik za vrednikom in se prepovedavajo ljudski zbori, — in to bi bila pot k porazumljenju s Čehi?

V ogerskem parlamentu je zdaj bilo o samih dačah govorenje, posebno mnogo se je besedovalo o solini dači, stvar je vendar že dognana. Zdaj se pretresuje postava tabakovo.

Hrvaška regnikolarna deputacija bo se tudi težko z Ogrri porazumela, ker Ogrri se brez Reke nočejo pogoditi, Hrvati pa je nočejo in ne morejo dati.

Iz vse Srbije dobajajo telegrami, ki izrekajo željo, da ostane knjezovina pod vlado Obrenovičev, Belgrad je teh istih misli, tako tudi vlada.

V Belgradu se je 27. prtl. meseca začela konačna razprava pravde knjezovmorstva. Zatoženi so: Ljuba Radovanovič, Kosta Radovanovič, Lazar Marič, Simon Nenadovič, Zjaka in Pavel Radovanovič, Stanoje Rogič, Bogosov Petrovič, Athanas Athanackovič, Vidoje Ivkovič, Hasa Jelovič, Blagoje Petkovič in Ljubomir Tadič. Preiskavna pisma dokazujejo, da je bila zarota na korist knjeza Peter Karagjeogjeviča. Po tem ko so se zapisani izreki obtožencev prebali in jih osebnost dokazala, se je začelo izpitovanje. Marič, Rogič in Tadič so svojo krivnjo taki obstali. Odvetnik Pavel Radovanovič, ki je že prej naj bolj obširno vse povedal in obstal, je to tudi javno potrdil. On pravi, da je po vsi sili hotel svoje tri brate od tega čina odvrniti, ko mu to vendar ni bilo mogoče ni hotel svojih bratov zapustiti. — Misli se, da bo cela razprava v treh danih končana. Tudi konzuli so bili pri razpravi.

V Meksiki je spet nastal veliki punt.

Novičar.

21. pretl. meseca je bil veliki tabor na bregu Bezdezi, pri katerem se je sošlo 14.000 ljudi. Došlo je mnogo društev in banderij iz vseh strani z lepo okinčanimi banderi. — Za predsednika je bil izvoljen po skupnem klicu g. knjez Rudolf Taxis; za podpredsednika pa g. Mattus. Predsednik je naj prej govoril o spravi Čehov s Nemci, kar se je slednjim posebno zlo dopadlo. Dr. Gabler je tudi govoril o spravi Čehov s Nemci in med drugimi tudi o samooskrbovanju, ko je vendar to omenil, mu je e. okrožni glavar odtegnol besedo. Ravno tako tudi g. Sedlaček-u, ko je omenil historično pravo, Sedlaček še je vendar dalje govoril in ko je še enkrat omenil historično pravo, je e. komisar tabor razpustil. Se ve da je to napravilo velik hrup med zbranimi in odbor tabora je soper to protestiral. Knjez Taxis je vendar tabor sklenol in ljudstvo se je mirno razšlo pevaje „Hej Slovani“.

Svitli cesar je bil 21. pretl. meseca v Pragi pri blagoslavljanju novega mosta, ki nosi cesarjevo ime. Prašanje je

samo, ali ima tudi to cesarsko potovanje kak politični pomen ali ne in ali bo kak dober sad prineslo? Če se spolnijo jih pravične želje, bo gotovo bolje tudi za nas druge Slované.

Pravda soper grof Chorinsky-ga je v Monakovem dovršena in je grof spoznan za krivega, da je pripomogel k umoru svoje žene in je obsojen na 20 let v težko ječo.

„Triglav“ je dobil tiskovo pravdo, zarad sostavka v 25. št. „Deutsch-Liberalen“ in bode konačna razprava 2. julija.

Vredništvo „Slov. Glasnika“ daja naznanje, da bo izhajal v kratkem spet lepoznanški list in sicer po zmogljnejši (?) roki vredovan. — Prosi tudi, naj bi se mu plačali zaostanki za „Glasnik“, „Cvetje“ in „Cvetnik“.

12. t. m. se bode zvečer slovesno odprla nova čitalnica v „Rojani“. Bog daj srečo in dobro rast mladorojenki!

23. prtl. meseca ob 5 uri zjutra je došel dozdevni vladar Milan Obrenovič v Belgrad; pričakovala ga je velika množina ljudi, ko je iztopil iz ladje, so ga sprejeli naj višji deželni uradniki in častniki in zastopniki mestnih društev. „Živio“, klica je bilo zadosti! „Volksfreund“ je prinesel nagovor svetega očeta do svojih kardinalov od besede do besede. Sv. Oče so popolnoma zavrgli vrške postave in so vsled svoje apostolske oblasti, kot papež izrekli, da so postave na vekomaj neveljavne. — Da je to na Dunaju strašen hrup napravilo kaže naj bolj to, daje, kakor se pravi, minister g. Giskra pri ministerski seji predložil, naj se pošljejo papeževemu poslancu na Dunaju potni listi. — Predlog vendar ni obveljal.

Iz hrvaškega Primorja se piše, da je tamo suša vse žito vzela, da namreč semena ne dobijo. Pred 20 dnevi je bilo sicer malo deža, ali kaj to koristi, ker je zdaj pa velika suša, Pred kratkim jim je tudi huda burja mnogo kvara napravila v vinogradih. Če še jim Bog vzeme vino, jim ostane samo beraška palica.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	4 50	5 40	5 90	5 30				
Rži	3 —	3 60	3 60	3 25				
Ječmena	2 80	3 35	3 80	—				
Ovsa	1 70	2 15	2 10	2 10				
Turšice (kuruze) vagan	2 90	3 35	3 10	3 20				
Ajde	3 —	3 10	3 50	2 80				
Prosa	3 —	3 —	3 20	—				
Krompirja	1 60	1 40	1 30	—				
Govedine funt	— 22	— 25	— 24	— 25				
Teletine	— 20	— 27	— 22	— 25				
Svinjetine črsteve funt	— 28	— 26	— 24	— 25				
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10 —	—	8 —	10 —				
„ 18" „ „ „	—	5 30	—	—				
„ 36" mehkih „ „	6 —	—	5 50	7 —				
„ 18" „ „ „	—	3 50	—	—				
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 50	— 50				
„ „ mehkega „ „	— 60	— 50	— 45	— 40				
Sena cent	1 60	1 20	— 75	1 —				
Slame cent v šopah	1 10	1 10	— 65	— 90				
„ „ za steljo	— 90	1 —	— 60	— 60				
Slanine (špeha) cent	40 —	36 —	34 —	38 —				
Jajec, pet za	— 10	— 12	— 12	— 10				

Cesarski zlat velja 5 fl. 50 kr. a. v.

Ažijo srebra 112.75.

Narodno drž. posojilo 63.—

Loterijske srečke.

V Trstu 24. junija 1868: **43 84 59 62 89**

Prihodnje srečkanje je 8. julija 1868.

Listnica vredništva.

G. T. v Brežcah. Kako je to, da še nam niste poslali govora g. dr. Srnca pri naši tiskovi pravdi. Prosim vas pošljite, kajti čitatelji že poprašujejo po njem. G. F. K. v Iliševcih. Vaše dopise smo dobili in je bomo ob času ponatisnoli, kolikor bo mogoče. Spis o za-puščini g. ž. pr. s. k. ne bo tiskan, ker ž njim nič ne opravimo, treba se glasiti pri dotičnih uradih. Z Bogom!

Oglas.

Prodajalnica dišečega, tvarilnega in barvenega blaga v **Mariboru** sprejema

učenca

kmetiškega stanu, ki je naj manj 14 let star, je obiskoval jedno leto realno šolo in je v besedi in pismu zmožen slovenskega in nemškega jezika. Drugo se izve pri vredništvu: „Slov. Naroda“.